

dalším pokračování cyklu věnujícímu se lidem a Matce Zemi se budeme nejen prodírat pralesem, šplhat do hor až k oblakům, potit se na kraji pouště, drkotat zuby při velkých vichřicích, ale také sedět u ohně se sběrači gumy, sklízet úrodu s černoookými kráskami, lámat si hlavu, jak se dostaneme ke kokosovým ořechům,

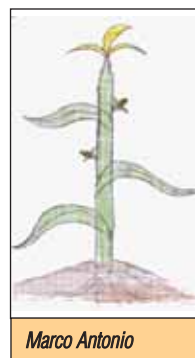

Moises Flores del Rosio

UMĚNÍ PŘEŽÍT II

Navazujeme volně na seriál článků, které nám Wanata napsal o svém pobytu v Mongolsku a vycházely v Bio v roce 1999.

Zapomenuté poklady střední Ameriky

Marco Antonio

velkými kontinenty. Štíhlá a ztepilá s vlasy zlatými. V době dospívání svěží, křehká a neposkvrněná. V úplné zralosti ohnivá a vášnivá. Bez ostychu dávající rozkoš života k a ž d é m u .

česat kafe na úpatí sopky... A celou cestu nás bude provázet Ona, jenž se zrodila zde, mezi dvěma

Dcera i vnuka starobylých kmenů. Ona, s mnoha jmény.

Poslechněte si o Ní tento příběh:

Byl to krásný život. Na statné rostlině výšky dvou mužů rostla palice kukuřice v každém paždí listu. Obtěžkaný stvol jich měl tolik, že to stačilo na tucet voňavých tortillas.

Člověk věnoval jen chvilinku pěstování. Trávil hodně času hrou, zpěvem a milováním. Měl také psy. Věrní pomocníci v době dozrávání a nalévání kukuřičných zrn skoro nezamhouřili oka. Obíhali políčka a všem okolním dávali najevo, že toto je strava pro Něho – Člověka.

Člověk začal však zapomínat na své zvířecí přátele. Vlídneho slova pro ně neměl, nepolaskal a nepohládil, jen do práce posílal a bičem hrozil. A místo křehoučkých tortillas upečených na rozpáleném comalu jen staré a plesnivé zbytky, které ani huajolotes (havrani) nežrali.

A tak jednoho večera svolal starý pes všechna psiska z okolí k poradě. Po chvíli vrnění a ňafání se zjistilo, že i všichni psi z okolí se mají podobně. Konečné rozhodnutí padlo velmi rychle. Ti nejsilnější vytvořili pevný kruh. Na ně vyskočili další a další, až vytvořili vysokou pyramidu, sahající až ke hvězdnaté obloze.

Na nejvyšší místo se vyšplhal pes – hned začal vyštěkávat Stvořiteli svoje stížnosti. On je vyslechl a povídá: „Běžte klidně domů, buďte trpěliví a dál dělejte svoji práci. S Člověkem si poradím.“

Celý příští rok psi hlídali kukuřici. Protože však byli velmi zvědaví, co se stane, tak celé noci někdy proštěkali, vyjice svoje prosby a otázky na Stvořitele. Nadešla doba sklizně. Člověk se nestačil divit. Na každé rostlině v políčku byla stěží jedna palice kukuřice. Jen taktak přežil období sucha. Příští rok pak většinu času strávil kolem svého políčka. Viděl namáhavou práci svých psů, a tak když při ohníčku jedl, tak je vždy přizval a dělil se s nimi o jídlo. Někdy, když už se nestačil vrátit z políčka domů a uložil se vedle brázdy na zem ke spánku, psi ho zahřívali a hlídali jeho odpočinek. Se psy byl zase přítel, ale ať se snažil, jak se snažil jeho kukuřice měla pouze po jedné palici. A psi? Těm, díky jejich trpělivosti, zůstalo to noční vytí a poštěkávání dodnes.

A staří, kteří ještě kdysi rozuměli řeči zvířat i Stvořiteli, vyprávěli: „Až člověk bude brát všechna okolní zvířata a rostliny jako sobě rovné, poroste opět kukuřice s mnoha palicemi a on bude moci věnovat všechnu svoji energii na rozvoj Ducha.“

Zapotécká legenda z vesnice Ljxix (čti lchšiz)

Oscar Ivan dela Rosa

Ze zápisů Zemědělců bez hranic

Tyto úryvky vám umožní lépe pochopit a vstřebat vibrace znalostí míst a událostí nám vzdálených. Nezáleží na tom, kdy, kde a komu se co přihodilo.

Sempasuchil

Vůně přechází z temné dálky

Hory a plačící autobus

Tvary jež nechají rozplynout vše

Jak krásné, qué bueno

Narvaný autobus, kýbl tlačí do zad. Sempasuchil nahoře, dole, všude. Ohromné kytice svázané lýkem. Myslím, že jim babička říkala aksamitník nebo afrikán. Tyhle voní ale úplně jinak. Trochu těžce a s příslibem něčeho. Sempasučil. Co skrývá to jméno? Nahuatl – jazyk národa, který už není. Něco jako latina střední Ameriky. A oni? Nahuatlové – něco jako Římané. Byli všude, a pak zmizeli do jednoho. Jen jména po nich zbyla. Užívají je skoro všechny kmeny. Někteří si dokonce myslí, že jsou v jejich jazyce. Huausontle, Totomortle, Epazote. To se ale mylí. Tato jména přežila někoho, kdo už není. Mají sílu.

Kolem pichlavé okolí. Zatačky a pořád do kopce. A najednou kaktusy a agáve postupně střídají stromy. Vzduch zvenčí začíná vlnnout a vonět copalem – pryskyřicí.

Stavíme na čůrpauzu. Vystupujeme ven a úsměv přimrzá na rtech: Je to možné? Je! Tři tisíce metrů nad mořem. Poslední snůh ale přý padal před dvaceti lety. A zase přes hory a dolů.

Ale už brzíme. Ticho. Oblak vůně se pomalu rozplývá za odjíždějícím autobusem. Nohy cítí drsnou a hrubou dlažbu z přírodních kamenů. Oči bloudí ve tmě a ohmatávají něco temného, vysokého, impozantního. Kostel a kolem ztichlá vesnice. „Vždyt není ještě tak pozdě!“ Jako po ztichnutí. Ale najednou! Vánek přináší zvuk trubky. A támhle nahoře vychází tlumená zář. Nohy si zvykají na ostré kameny a za chvíli šplhají s jistotou. Ze záře se vynořují řady křížů a hloučky lidí, posedávajících na...!

Je to hřbitov. Pohodlně rozložené postavy změkčují a zlidštují ponurou atmosféru hřbitůvku. Všude samé květiny – starý známý Sempasučil – Květ umrlců. Pozornost všech je upřená do středu. Mnozí přestávají hodovat a ruce svírající tortillu nebo tamal ustrnávají na půli cesty k ústům. Uprostřed stojí v kruhu mladíci a v okamžení do údolíčka vletí melodie trubek, trumpet a trombónů. Melodie je jasná, pronikavá až bojovná, úplně něco jiného než ta evropsky umaštěná dechovka.

Celá vesnice je na hřbitově. Jedí, pijí, zpívají, pláčou. Vzpomínají na své předky. Přinesli jim jídlo, pití, sladkosti. A pak je na jejich počest jedí. Dnes je totiž Día de los muertos – Den mrtvých.

A. Cominando